

ДІЯЛЬНІСТЬ ЗАКЛАДІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ ЩОДО СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ЛЮДЬМИ ПОХИЛОГО ВІКУ

В Україні за соціальним захистом людей похилого віку відповідає Міністерство праці та соціальної політики, яке здійснює соціальний захист людей похилого віку, інвалідів, ветеранів війни і праці (науково-дослідні інститути, які вивчають проблеми старіння, служби медико-трудової експертизи, різноманітні недержавні фонди, товариства, організації) та ін. [3].

Люди похилого віку зіштовхуються з багатьма різноманітними проблемами, особливо соціально-психологічними. Даним проблемам можна завадити, але потрібно приділяти належну увагу, а саме потрібно розуміти психологічний стан людей. Також, необхідно полегшувати людям похилого віку адаптацію до життєвих змін, оскільки можливість пристосовуватися до нових умов з віком зменшується. Дані завдання вирішує система соціального обслуговування та надання соціальних послуг [1].

Соціальне обслуговування – система соціальних заходів, яка передбачає сприяння, підтримку і послуги, що надають соціальні служби окремим особам чи групам населення для подолання або пом'якшення життєвих труднощів, підтримки їх соціального статусу та повноцінної життєдіяльності [1]. Соціальне обслуговування людей похилого віку включає сукупність соціальних послуг, які надаються вдома та у спеціалізованих державних закладах та структурах, що діють за підтримки органів місцевого самоврядування. Порядок надання соціальних послуг громадянам похилого віку визначається Кабінетом Міністрів України.

Соціальні послуги розглядаються як комплекс заходів, що надають допомогу особам, які перебувають у складних життєвих обставинах і не можуть самостійно їх подолати, з метою розв'язання їхніх життєвих проблем [1].

Соціальні послуги є цільовою допомогою, призначенням якої є подолання чи пом'якшення дії несприятливих життєвих обставин та

відновлення повноцінного життя людини, зокрема, осіб похилого віку. Люди похилого віку мають право отримувати такі види послуг як:

- соціально-побутові послуги – забезпечення продуктами харчування, м'яким та твердим інвентарем, гарячим харчуванням, транспортними послугами, засобами малої механізації, здійснення соціально-побутового патронажу, соціально-побутової адаптації, виклик лікаря, придбання та доставка медикаментів тощо;

- психологічні послуги – надання консультацій з питань психічного здоров'я та поліпшення взаємин з оточуючим соціальним середовищем, застосування психодіагностики, спрямованої на вивчення соціально-психологічних характеристик особистості, з метою її психологічної корекції або психологічної реабілітації, надання методичних порад;

- соціально-педагогічні послуги – виявлення та сприяння розвитку різнобічних інтересів і потреб осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, організація індивідуального навчального, виховного та корекційного процесів, дозвілля, спортивно-оздоровчої, технічної та художньої діяльності тощо, а також залучення до роботи різноманітних закладів, громадських організацій, зацікавлених осіб;

- соціально-медичні послуги – консультації щодо запобігання виникненню та розвитку можливих органічних розладів особи, збереження, підтримка та охорона її здоров'я, здійснення профілактичних, лікувально-оздоровчих заходів, працетерапія;

- соціально-економічні послуги – задоволення матеріальних інтересів і потреб осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, що реалізуються у формі надання натуральної чи грошової допомоги, а також допомоги у вигляді одноразових компенсацій;

- юридичні послуги – надання консультацій з питань чинного законодавства, здійснення захисту прав та інтересів осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, сприяння застосуванню державного примусу і реалізації юридичної відповідальності осіб, що вдаються до протиправних

дій щодо цієї особи (оформлення правових документів, захист прав та інтересів особи, інша правова допомога тощо);

- послуги з працевлаштування – пошук підходящої роботи, сприяння у працевлаштуванні та соціальне супроводження працевлаштованої особи;

- послуги – надання інформації, необхідної для вирішення складної життєвої ситуації (довідкові послуги), розповсюдження просвітницьких та культурно-освітніх знань (просвітницькі послуги); поширення об'єктивної інформації про споживчі властивості та види соціальних послуг, формування певних уявлень і ставлення суспільства до соціальних проблем (рекламно-пропагандистські послуги) [1].

Перераховані вище послуги люди похилого віку мають отримувати в установах соціального захисту населення. До мережі установ соціального захисту вразливих категорій населення відносяться:

- територіальні центри соціального обслуговування пенсіонерів та одиноких непрацездатних громадян;

- будинки-інтернати для громадян похилого віку та інвалідів;

- геріатричні пансіонати;

- пансіонати для ветеранів війни і праці;

- будинки нічного перебування;

- тимчасові притулки для дорослих;

- психоневрологічні інтернати [1].

У свою чергу територіальні центри з обслуговування одиноких непрацездатних громадян похилого віку та інвалідів – це державна установа, яка надає понад 40 видів послуг та допомоги пенсіонерам, інвалідам, одиноким, непрацездатним громадянам вдома, в умовах стаціонарного, тимчасового та денного перебування, які спрямовані на підтримання їхньої життєдіяльності і соціальної активності [2, с. 184-185].

Наступним закладом є будинки-інтернати загального профілю для громадян похилого віку та інвалідів – це стаціонарна соціально-медична установа загального типу для постійного проживання громадян похилого

віку, ветеранів війни та праці, інвалідів, які потребують стороннього догляду, побутового і медичного обслуговування [2, с. 184].

Геріатричні пансіонати – це стаціонарна медико-соціальна установа для проживання осіб з вираженими віковими порушеннями психіки, підтвердженими висновком лікувально-консультативної комісії органів охорони здоров'я [2, с. 184].

Тимчасовий притулок для дорослих – організація нічного або тимчасового проживання громадян без визначеного місця проживання, осіб, що постраждали від фізичного або психічного насильства, стихійного лиха, катастрофи тощо, з наданням їм правової, психологічної, соціальної, медичної та побутової допомоги в подоланні тимчасових труднощів, сприянні у встановленні особи, відновленні документів, паспортизації та працевлаштуванні [1].

Щодо спеціальних будинків-інтернатів для громадян похилого віку та інвалідів – це стаціонарна соціально-медична установа, призначена для постійного проживання осіб похилого віку, переважно з числа особливо небезпечних рецидивістів та інших осіб, за якими відповідно до чинного законодавства встановлено адміністративний нагляд, інвалідів та громадян похилого віку, з числа колишніх засуджених, які потребують не тільки побутового та медичного обслуговування, а й цілеспрямованого виховного впливу, а також для громадян, які за рішенням місцевих органів виконавчої влади переводять з інших інтернатних установ загального типу за систематичне порушення громадського порядку, вживання алкоголю та інших токсичних апаратів, бійки тощо [2, с. 185].

Пансіонати для ветеранів війни та праці – це установи інтернатного типу підвищеної комфортності [38, с. 185].

Будинок нічного перебування – це заклад соціального захисту для ночівлі громадян, які не мають житлового приміщення, яке б вони могли використовувати для проживання [82].

Психоневрологічний інтернат – стаціонарна соціально-медична установа, призначена для постійного проживання громадян із

психоневрологічними захворюваннями, які потребують стороннього догляду, побутового і медичного обслуговування [1].

Отже, в Україні соціальний захист людей похилого віку забезпечується мережею закладів, які надають необхідну допомогу. До них відносимо Міністерство соціальної політики України, Пенсійний фонд, комітети соціального захисту населення місцевих Рад і держадміністрацій, територіальні центри соціального обслуговування пенсіонерів і самотніх непрацездатних громадян та відділення соціальної допомоги вдома. Дані заклади здійснюють соціальний захист людей похилого віку, які потребують допомоги. У закладах працюють кваліфікаційні фахівці – переважно соціальні працівники, соціальні педагоги та психологи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Горішна Н. Особливості функціонування в Україні сучасної системи соціального обслуговування людей похилого віку. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILEA=&2_S21STR=Nvuuped_2014_30_17.
2. Лукашевич М. П., Семигіна Т. В. Соціальна робота: підручник. Київ, 2009. 367 с.
3. Якубова Л. А. Порівняльний аналіз особливостей організації соціальної роботи з людьми похилого віку в Україні та за кордоном. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILEA=&2_S21STR=Nvuuped_2015_36_69.